

W 1197/4950

Historično-statistični pregled delovanja telovadnega društva „Sokola“ od začetka svojega obstoja, to je od leta 1862 do začetka leta 1871.

„Sokolove stare garde“ gotovo zanima čitati in staviti si pred duševno oko pregled vse dosedanje delavnosti znamenitega društva, ter v milih sladkih sanjah še enkrat prevesele pretekle ure preživeti; „nove ère Sokol“ bi pa rad vedel, kateri nagibi so njegovim prednikom dali uživati toliko slave in presèrne radosti, da se jim je celo nadel priimek „razvajenih otrok Slovenije.“

Naj tedaj sledeèe zgodovinske èrtice „Sokola“ dosežejo obojni ta namen, in naj dajo ob enem poduk iz mnogoletnih skušenj in iz zgodovine vesoljne uèiteljice.

Pomenljive besede ÷itajo se v zaèetku prvega letnega poroèila Sokolovega, namreè:

„Mladi zdravi deèko z rudeèimi lici, krepki in èvrsti južni Sokol, se zbudi iz nemirnega spanja, bleskeèe oèi temné se o preteklih nemilih sanjah; a kmalo se mu zvedri modro èelo, temno oko se mu zjasni ko solnce, in srce, veselo, se mu otaja, ko pri zibelki zagleda svojo mater skrbljivo, mater ljubo, drago mu Slovenijo.“

Pomenljive so te besede zato, ker izrekajo nado, da mladi deèko postane junaški mladeneè, boreè se uvek za èast in slavo národa.

Da ni vedno zvest ostal svoji nalogi, da je sem ter tje bolehal, da mu je trebalo lecnika, kdo bi uzrokov iskal drugod, nego v nevolji zbujeni po krutem tlaèenji slavjanskega národa sploh in da se nam ne pripuša razvijati se po svoje? Oèigled tega zaklièem vam vsim nepristranskim možem rekoè: Prizanesite malim pregreškóm in opustite vreèi kamenja pod noge društvu ali njegovemu odboru! — Vprašam Vas, bi ne-li morali temveè veselo pozdravljati vse namene in vspehe našega društva in obraz nevoljno odvracati od neprestanega preganjanja, ki se godi ali s tem, da druženiki (odvisni) morajo zapustiti svoje Sokolove brate, ali da se po drugih neblagih potih odstranjujejo, ali da je vsa ojštrost postave zadela vso družo. —

Krepkeje obče politično gibanje od 1860. leta počenši, to je, po zgubljeni laški vojski, oziroma po zgubljeni najlepši avstrijski deželi Milanski, vzbudilo je nekoliko tudi slovenske narodnjake v Ljubljani, ter jim dalo povod, da so se zbirali po gostilnicah, tam popevali narodne pesmi, in slednjič osnovali čitalnico v prostorijah „Slonove gostilnice.“

Da bi pa slovenski narod ne preojačil se in da nemška reč ne bi škode trpela v deželah nemške zveze od Labe do jadranskega morja, začelo se je od vseh strani in po vseh predelih vladnega stroja skrbljivo iskati pripomočkov za zdatno opozicijo zoper narodove gibanje; med temi je bil tudi ta, da so hoteli mladost pridobiti za Nemčijo z osnovo nemških telovadnih društev, katera bi ves svoj živelj in svoj duh jemala iz inoavstrijskih nemških pokrajin.

Da se v okom pride takemu početju in tej nevarnosti, navodi narodnjake do misel, v Ljubljani osnovati slovensko telovadsko društvo; te misli se prvi djansko poprime Bernard Jentl, in na njegov dotični poziv od 27. julija 1862. l. oglasi se 51 gospodov, kot prvih udov prihodnjemu telovadnemu društvu, ti so:

Bartlme, Bartol, Dr. Bleiweis, Coloreto, Čepon, Čurn, Dolenc, Drakslar, Drenik, Fabjani, Finčger, Fleišman, Germ, Globočnik, Griner, Hofman, Iber, Jakše, Jentl A., Jentl B., Kersnik, Koblar, Koceli A., Koceli J., Konič, Kušar, Ledenik, Orel, Perdan, Pirc, Piskač, Poliska, Quandest, Ravnikar, Sajovic, Saterlin, Šetinc, Šmid, Šreiber, Šulc Jož., Šulc Julijus, Souvan, Steyrer, Strcelba, Suhi, Uhl, Valenta, Verderber, Vidic, Železnikar, Žerovec.

Izmed teh imen izvoli se na drugi pismeni poziv pet začasnih odbornikov, in sicer: Fr. Vidica, Dr. Žeroveca, Drakslarja, Globočnika in Železnikarja, (pozneje Dr. Bleiweisa mlj.) z nalogom: pravila sestaviti in jih c. kr. vladi v potrjenje predložiti. Odborniki Vidic, Bleiweis, in Drakslar morali so po nemških izgledih sestavljena pravila trikrat prenarajati ter obrezovati, striči in krpati jih, in še osebno predstavljati se ravno tolikrat c. kr. namestniku, predno je vsled odloka od 25. septembra 1863. l. št. 1536 smelo telovadno društvo stopiti na dan.

V tej dobi dolgega čakanja se ločijo vpisani telovadci, do sedaj vsi prijazni Slovincem, v dva tabora, v nemški in v slovenski, in sicer po jako umetni zvijači protivnikov. Čujte!

Edino telovadno orodje imela je namreč takrat naša gimnazija. Z izgovorom, da so itak vsi Slovenci, vrini se nov telovaden odbor, ta upisnino postavi na 1 gld. in — nekoliko nevednih mlečnikov se v mreže ulovi.

Slovinci, ko zapazijo (prepozno) nenadno to sleparijo, začno v poletji 1863. l. telovaditi na Koširjevem nalašč v ta namen najetem dvorišu pod vodstvom očeta Mandiča.

Ustanovite se tedaj na mäh dve telovadni društvi in drugo se predrzne imenovati „Ljubljanski Turnverein“; vendar pa ta čin nikakor ne upeha narodnega gibanja, ampak uči se telovadbe 60 narodnjakov predno so še bila pravila potrjena, in predno druga zvijača pride na dan, da Slovenec mora dovoljenja svojega društva čakati celo leto, za kar se „Ljubljanskemu turnvereinu“ odmeri samo mesec časa; Bog vé vsled katerih intrig in imenitnih telegrafičnih instrukcij!

1. oktobra 1863 se snide 70 Slovencev v prvi občni zbor pod vodstvom Žerovca; v tem se sklene, da se telovadnica postavi v Frelihovi hiši na dunajski cesti; da se obleka enaka českim Sokolom napravi; da se prvo slovensko telovadno društvo imenuje „Južni Sokol“ in da v prvi stalni odbor mesto dosedanjega začasnega stopijo: Dr. Costa (načelnik), Dr. Zupanec (podnačelnik), Jentl (blagajnik), Drakslar (orodar), in Ravnikar (tajnik).

Društvo potem stopi v prijazno zvezo z raznimi telovadnimi družbami, celó z „Laibacher Turnvereinom“; Mandiča Števa sprejme za učitelja z 200 gld. letne plače, zraven tega še Coloreta kot predsokola in si najme služabnika; uredijo se telovadni večeri; izroči se izdelanje telovadne terminologije Zupancu in sklene se osnovati požarno stražo. 60 Sokolov je koj pripravljenih žrtvovati svoje proste ure v občno korist, da Ljubljana dobi lastno požarno stražo, — a zgodi se, kar bi kdo mislil, da je nemogoče, ponudba se odbije in seme takrat vsejane nemškutarske strasti še sedaj poganja kalí, nezmirjanja in neprestalega hujskanja.

Zgodilo se je to meseca oktobra 1863. l.; Sokol v občnem zboru stavi dotično uljudno ponudbo; in kmalo potem zopet skliče občni zbor, ki omenjeno prijaznost v vodo Ljubljanice vrže, da splava v črno morje.

Sokol je po zimi 186³/₄ na sledečih večerih skrbel za razveseljevanje v čitalnični gostilni:

28. novembra, ko se sprejme pozdrav „Na zdravje“.

12. decembra, ko Dr. Costa čita o koristih telovadbe; četvero-spev „Predivo je prela“ se poje in Garcaroli na harmoniki igra.

31. decembra, ko sta Dr. Costa in Dr. Bleiweis pozdravljala novo leto, ta zlasti sklicevaje se na svoje 20letno delovanje na narodnem polju, ter za to mu podeljeni ruski red „Vladimira“ in na podarjeno mu sreberno pisavno orodje. Okinčani so Sokoli prvokrat z monogrami.

13. januarja 1864, ko se igra „Slep ni lep.“

26. januarja, ko Figner prvi česki Sokol, pismeno pozdravi južnega Sokola.

27. januarja, z odločnim programom 1. Slep ni lep. 2. Govor Dr. Orela o Sokolu. 3. Planinsk četverospjev. (Eržen, Kobileca, Filec in Dornik). 4. Trio iz Trovatore. 5. Železna cesta, dvogovor (Pen, Grasselli). 6. Luni, deklamacija. 7. Oglarjevo življenje, zbor.

9. februarija v Čitalnični dvorani z besedo in maskiranim plesom, pri kateri Coloreto dobi priznanje z darilom za odlikovalno telovadbo, ter poleg njega še posebno izvrstno telovadijo bratje: Drakslar, Koblar, Pen, Toman in Vidic.

27. februarija, 12. in 18. marcija z veselo igro „Na mostu“ (Steinmec, Stenberg, Šlakar, Lorenc in Pen).

2. in 16. aprila, s komično godbo.

Med tem časom se v Pragi naroči zastava, katere zgodovina je v tem zanimiva, da se jej prepove na eno stran postaviti namenjeni jugoslavenski grb s polomesecem in sè zvezdo; da sta izvoljena kot zastavnika Drenik in Skofic in da se stroški po subskribciji nabere. Navédem le podpore načelnika z 20 gld., Keceljna s 15 gld., Dr. Zupanca, Trpinca, Krisperja, Gariboldija po 10 gld. —

V občnem zboru 15. marcija zarad obleke sklicanem se sklene, da se „Južni Sokol“ razun čikoža, ki se nadomesti sè sivim klobukom, in razun pasa, poenači s praškim Sokolom.

A tudi v obleko policija svoj nos vtakne, ter hoče zabraniti rdečo srajco, in le po prizadetji načelnikovi pri c. k. namestniku se dovoli.

28. aprila je sijajen pogreb župana Ambroža z udeležbo 40 Sokolov, nazaj gredé spremljanih od neštevilne množice. Prvi ta javni nastop Sokola je splošno predober utisek na Ljubljanske prebivalce učinil in je donesel mu očitno moralično zmago nad protivcem.

1. maja napravi se prvi izgred. Po izročitvi prekrasne zastave in po nagovoru načelnika odpoti se 68 Sokolov v Švico, na Dobrovo in na Vič h Ločnikarju in se odlikuje z možatim vedenjem zraven občnega radovanja, petja, plesa, umetalnega ognja i. t. d.

12. junija udeleži se Sokol z dvema vrstama pri Čitalnični veselici na zelenem hribu in se pri nazočem občinstvu (čez 1500 ljudi) vesoljno pohvalo pridobi zarad uljudnega in vitezkega obnašanja.

18. junija prične telovadje na poletnem prostoru, kjer je že

ukusno postavljeno novo orodje, 50 do 60 telovadcev se vsaki napovedani dan uri v telesnem kretanji, in privabi mnogo gledalcev, celó nekterih ženskega spola.

26. junija podarijo domoljubne Slovenke krasni rdeči trak sè srebrenimi črkami Sokolovi zastavi. Hohnova gospodičina nagovori v ta namen zbrane Sokole v pričo neštevilne nazoče gospôde na poletnem telovadišču, načelnik jej odgovori, pevci zapoje „Naprej“, vojaška godba svira priljubljene arije in mladi Sokoli se potem producirajo v javnem telovadji. Slabo vreme primoralo je družbo preseliti se v zimsko telovadnico, kjer živahni ples in nekaljeno veselje konča nepozabljive slovesne trenutke.

Temu dnevnu sledita izleta 29. junija v Kranj, na došlo povabilo in 8. julija v Lavrico z udeležbo 70 Sokolov.

16. julija udeleži se 100 Sokolov pri meščanski bakladi na čast od presvitlega cesarja potrjenega novega menda prvega slovenskega župana, Sokolovega načelnika Dr. Costa. Neštevilna množica navdušenega ljudstva, lepo vedenje Sokolovo, slavnostni govor mladega župana, vojaška godba in izvrstno petje čitalničnih pevcev, so važnejši oddelki te pomenljive svečanosti, pri kateri je ravno Sokolu došla posebna čast, da njegov načelnik postane mestu načelnik.

7. avgusta je popoldanski izlet na močvirje k Matevžetu 45 Sokolov; 14. in 15. avgusta pa izleta 70 Sokolov združen s čitalničnimi pevci v Ipavo, v oživljeno krasno Notranjsko.

21. avgusta napovejo Kranjci in Ipavci pristop k Sokolu.

18. septembra se napravi mali izlet do Save in v Ježico s 40 Sokoli; in 2. oktobra se praznuje prva obletnica družbe in sicer z občno telovadbo na poletnem sokolišu in s plesom v čit. dvorani.

Naj program telovadbe svedoči, s kakim vspehom je Sokol hrepenel po svojem namenu. Bil je ta-le: 1. proste vaje vseh Sokolov (85); 2. telovadje v dvojnih vrstah na bralah in na drogu; 3. vaje na konji; 4. posamezne vaje predsokolov posebno gosta Heidelberga, kateremu se tisti večer poda diplom častnega uda; 5. vaja Vidica Tineta s krogلامي; 6. piramide in alegorične podobe pod vodstvom Drakslarjevem.

17. oktobra pričnejo Mehikani telovaditi na Sokolišču vsaki dan od 5. do 6. ure, dijaki pa od 7.—8. ure.

19. oktobra pokloni odbor srčna vošila svojemu nevtrudljivemu načelniku za njegov god.

Od 22. oktobra počenši do konca leta se vsako soboto napravijo večerne veselice brez določenih programov, odlične v petji,

deklamaciji, v lastni godbi in v berilih o telovadbi Rimljanov in Grkov (načelnik), o kreposti žensk (Drenik), o popotniških spominkih (Noli). Tudi se igra „Župan“ in „Domači prepir.“ Meseca novembra gre Sokolov četverospjev v Planino, kjer se je pričela Čitalnica.

10. decembra posvetita Davorin Terstenjak in Dr. Gustav Ipavc Sokolu izvrstno sestavljeno popotno pesem; ta dva domoljuba se za častna uda društva izvolita. Tudi naš Miroslav Vilhar se spomni Sokola, ter mu posveti „popotnico.“ —

29. decembra je občni zbor, katerega se udeleži 98 udov, sploh pa šteje Sokol udov vže 174.

Telovadi se v 3 vrstah (v začetku 4) po 20 udov, pod učiteljem Mandičem in 3 predsokolov: Coloreto, Drakslar in Koblar. Sokol postane ustanovni ud Matice. Obleka se spremeni toliko, da se mesto sivega klobuka sprejme čikož; v odbor pa so voljeni mesto Drakslarja in B. Jentlna kot blagajnik A. Jentl in kot orodar Coloreto. Za uredenje terminologije se voli poseben odsek 5 bratov Sokolov. Za trobentače ima se osnovati posebna šola.

31. decembra praznuje se Silvestrov večer sè sledečim programom: 1. Sokola nova popotna pesem, zbor. 2. Odvjetniki, opereta. 3. Ulajnar od koplrov I. del. 4. Zmes, zbor. 5. Otročja, simfonija. 6. Soldaška, zbor. 7. Ulajnar, II. del. 8. Srečkanje. 9. Deklamacija. 10. Punch (izborna slab).

Leto 1865. Druga doba.

5. januarja se predsokolova šola pod vodstvom Coloreta osnuje, ravno tako šola trobentačev pomnoženih od 5 na 7. — Od 12. januarja počenši je vsaki večerni četertek zabavni shod, vsaki pod posebnim ravnateljem in se je predstavljalo 8 beril, 20 spevov, muzikalnih produkcij, deklamacije, Gekove copernije, in kot naj zanimiviša večera se imenujeta 1. svečana Vodniku na spomin in 23. na debeli četrtak. Hirajoče število delavnih udov se med tem pomnoži do 38 in pristopi 22 obrtniških pomočnikov.

Sokol se v Kranji osnuje, ima 22. januarija sijajen ples z udeležbo nekterih ljub. bratov, in najde radodarnega rodoljuba Urbančiča, ki mu les za telovadno orodje podari.

28. februarija praznuje se pustni vtorek v čitalnični dvorani z maškerado, ki privabi 500 gostov; 2. marcija pa pustov pogreb s pojedino „arenka“ vse jako izvrstno uredjeno in v občno veselje.

Sledijo še večerni shodi 9. in 18. marcija ter 8. aprila z

novino „Naš maček“ Valentovim četverospevom in sè šaloigro „Servus petelinček.“

17. aprila je velika beseda v gledišču zedinjeno s Čitalnico v pripomoč Notranjcem in stopi društvo prvikrat na oder z grupami, s predstavo Herkulovih igrač Vidica in s konečno grupo 55 Sokolov.

Spomlad praznuje z izgredom 7. maja v Lavrico 72 udov.

25. maja je pogreb brata Križaja, spremi ga 82 Sokolov. Isti dan došli so sklepi domoljubov iz Celja in Trsta, da si napravijo lastne družbe Sokola, a žalibog, protivni vihar jih zaduši, predno so oživeli. Samo Sokol v Kranji obstaja izmed vnanjih z 19 udi.

Potem se napravi 28. istega meseca mali izlet v št. Vid; 18. junija veliki shod na Vrhniko sè številom čez 100 Sokolov; meseca julija izgred v Vevče s pogostenjem sredi pota na gosp. Trpinčevi grajšini in s 500 gosti. 19. avgusta je shod 60 udov v Novo mesto, na čast petstoletnice tega mesta vsled povabila 45 odličnih mestjanov. Ni pretirano ako povdarjam, da po tem shodu se „Dolenska“ zbudi in nepričakovano zavzeta po Sokolih, jim da sijajen sprevod. Prekrasni sprejem po 30 belo oblečenih deklicah, vrlo lepa od Sokolov napravljena beseda z doneskom 72 gld. za revne, občna telovadba, stotero slavolokov i. t. d. vse se nam le še v sanjah ponavlja in vzbuja neizmerno radost.

3. septembra se da 72 Sokolov fotografovati v enej grupi in popoldan sledi izgred na šmarno goro in 17. čez Golovec na „zeleni hrib“ z občnim zborom v sredi šume na hribu in z lepim umetaljnim ognjem podarjenem na večer. 23. septembra je shod v Maribor na spomin Slomškega, biskupa, s 50 Sokoli. Sprizajzjenje s tamošnjimi nemškimi turnerji, občno telovadje v nemški telovadnici, potem petje žalostink na gomili Slomšekovi, in predstava piramid na večer pri slovesni besedi so poglobitvi momenti tega dneva. 26. se udeleži deputacija družbe slavnosti Vega-tove pri sv. Križu v Moravški fari. 18. oktobra napravi Sokol svojemu ljubljenu načelniku županu Dr. Costi za godovni dan veliko bakljado pred mestno hišo. Snide se jih blizo 100 in odda se vošilo narisano od Macaka, podpisano od 200 družbenikov. Ob enem je ta večer prvo praznovanje oktoberske diplome, katerej se posebno še posveti dan 20. istega meseca s petjem in plesom v čit dvorani.

25. oktobra spolnuje 56 Sokolov žalostno dolžnost ter spremi najboljšega prijatelja svojega, Garcarolija k večnemu miru.

Celo jesen se potem napravljajo večerni zabavni shodi v čit. gostilni, in se takrat rodi šaljivi list „Brencelj.“ Tudi se je

v tem času resno a brezuspešno poganjalo za stavbo lastnega sokolišča, in da bi magistrat, takrat v narodnih rokah, za to brezplačen prostor dovolil. Namerava se tudi napraviti si posebno godbo, a ravno tako se ne pospeši, in celó telovadje jame pešati ter se število delavnih udov skrči do 20. Hvale vredno se znami osnova nedeljske šole za rokodelske in obrtnijske učence, katerih število od 26. novembra počenši naraša do 120.

7. decembra predstavlja se odbor novemu c. k. namestniku Bahu. Istega dne pride žalostna novica iz Prage, da je prvi česki starosta Figner umrl.

29. decembra je občen zbor z 80 nazočimi Sokoli. Pravila se prenaré, da bo 7 mesto 5 odbornikov in se zraven starega odbora volita Drakslar in Macak. Mesto Jentlna stopi Grasselli v odbor. Društvo ima napraviti lastno šolo za učence, da bolj in bolj pospeši svoj pravi namen, če ravno se mu je tudi v tem oziru vesoljno priznanje dalo, posebno pa mu čestitalo s tem, da je njegovo prizadevanje, po vsih slovenskih pokrajinah širiti domoljubje, presijajnega uspeha. — 31. decembra praznuje se Silvestrov večer, zanimiv po predstavi čit. lastnega orkestra, po novim četverospěvu „Petelinček“ v kostumi, po igri na harmoniki (Germeš) in po igri „Ključek.“ Loterija tega večera ima 120 dobrovoljno darovanih dobitkov.

Leto 1866. Tretja doba.

V predpustu tega leta izpustijo se večerni shodi in samo pustnega vtoreka dan (13. februarija) praznuje se po navadi z maškerado, vendar se ta ne odlikuje po maskah, ampak bolj po živahnem plesanju. Pepelnične srede večer se obhaja pustokop z veliko množico nazočih gostov. Sledijo potem shodi vsako soboto razun tacih, po katerih je v Čitalnici beseda. Zaznamuje se shod 24. dan marcija pod vodstvom Vidica, živahnejega nego so bili prejšnji, — prav dobrega uspeha pa je predstava skupna s Čitalnico na velikonočni ponedelk 2. aprila v gledišu, ki obče zadovoljstvo vzbudi in se ponavlja 15. aprila z dodatkom marmornih kipov. (Coloreto in Fr. Vidic.)

20. marcija dan je Sokolu prežalosten, kajti naloga mu je bila na zadnji pot spremiti najzvestejega brata Žerovca, prvega svojega načelnika in utemeljitelja.

Omeni se še zadnega zimskega shoda 21. aprila, važnega zarad nabire za Fignerov spominek z doneskom 40 gld.

Za spomlad napravi se prvi izlet 7. maja pri slabem vremenu v Dol. 17. junija je občeno telovadje z mnogo gledalci a malo telovadci. Opazi se neka mlačnost! So-li učitelji temu krivi, se je li ohladil prvi ogenj, je li ohlajeno nasprotstvo temu krivo? Menda vse troje! — Občnemu telovadju sledi večerni shod v Čitalnici, je dobro obiskan in ima izvrsten pevski program posebno skladeb ravno iz Prage prišlih Konservatoristov Heidriha in Gerbeca.

2. julija ponudi se društvo v pomoč ranjencem na kolodvoru. Unela se je namreč takrat huda vojska Avstrije z Italijani in s Prusi. Sokol hotel se je od 8. t. m. naprej vrstiti s Turnvereinom, ki je nekako demonstrativno ta posel in sicer nepotrebno zase oktroiral, Sokolovo ponudbo pa odbil. Da se protistavi sumnji nelojalnosti, in da se po mogočnosti vendarle blagemu namenu ustreže, napravi se 15. te m. velika beseda na čit. dvorišču, ki je z doneskom 200 gld. za ranjence in vrh tega sè svojimi 700 gosti javni izraz nejevolje proti „Turnvereinu.“ Znamnje nehirajoče lojalnosti je ta večer še poseben, da se mnogokrat po vesolni želji prepoje cesarska pesem.

22. junija spremi 50 Sokolov brata Kendlarja za pogreb.

17. julija okliče se črna vojska v obrambo proti sovražniku Italjanu in še isti večer zbere se v občni zbor nad 100 Sokolov ter sklene, da se „vsi za enega eden za vse“ kot krdelo ponudijo mestnemu takrat še narodnemu magistratu, v branbo mesta. Sicer se pa mestjani energično proti postavijo osnovi črne vojske, da je prepozno! 21. sprejme magistrat ponudbo Sokola, kakor tudi ono „Turn- in Schützenvereina“ katera dva se pa skrčita v eno malo kompanijo.

Kmalu potem se skaže, da je bil votel ves ta hrup. Vojska pojenja, mir se sklene, in Sokol junak ni imel prilike svojo domovinsko zvestobo djansko pokazati.

Meseca septembra kažejo se simptomi, kakor da bi Sokol hotel združiti se s Turnvereinom, a usled preglobokega razpora se odboru ni zdelo prilično to pospešiti, ustreza je načelu, da kdor hoče se pridružiti pravičnemu prizadevanju Sokola, ne bode se mu branilo.

Pričetkom šolskega leta preustroji se telovadje učencev pod vodilom Coloreta. 18. oktobra napravi se načelniku za godovni dan serenada z bakljado in s petjem pred mestno hišo, kjer so nekteri najeti ulčari demonstrirati hoteli. 21. praznuje se tretja obletnica z izgredom na Rožnik in k Žibertu in z večerno besedo, v kateri se odlikuje Heidrih kot skladatelj šaljive pesmi „veseli

godec“ in Jentl A. kot izvrsten tenorist. Dne 27. oktobra se pričnejo večerni shodi in sicer zaradi potrebe večjih prostorov v Virantovi gostilni, odlikujoči se s tem, da so vsi jako obiskani in ravno tako živahni. Govori Sveteca in Dr. Tomana, berilo Oblaka, Grassellija in tajnika, petje Melkuša in Gerbeca, Drakslarjevi prizori, nabiranje za jugoslovansko vseučilišče, imenujejo se kot znameniti trenotki teh večerov, najlepše veselice sploh pa so 24. novembra, ko je Sokol potem odšel k Zrinskovej svečanosti v Zagreb in 1. decembra, ko praznuje godovni dan očeta Dr. Bleiweisa. Odhod 50 udov iz Ljubljane, sprejem v Zagrebu, serenada prevzvišenemu biskopu Strosmajerju, večerni ples, sprevod skozi mesto s petjem in godbo, zastavenička pred podobo bana Jelačića, slavnostni obedi in druge sijajne dogodbe, 25. in 26. novembra so takratnemu poročevalcu Sokola solze hvaležnosti do večnega Boga in vsklik veselja vsilile, zaradi uresničenega pobratimstva med Slovenci in Hrvati.

29. decembra je občni zbor, 100 nazočih udov; kot častni udje se izvolijo vladika Strosmajer, Dr. Šuhaj, Dr. Krešič in Kukuljevič, potem Tyrš in Černy. Stari odbor je bil po vskliku zopet izvoljen.

Kljubu neugodnemu letu 1866 za razvitek národa, koraka Sokol vedno še krepko naprej. Žalibog! da na Slovenskem ne napreduje nikakor telovadstvo, edino le v Kranji prav marljivo telovadi in napravlja izlete ovih 20 Sokoličev. Po končanem občnem zboru je večerni shod pri Virantu in 31. potem je Silvestrova veselica v čit. dvorani, ki privabi navadno obilih gostov, in ima v dobro izvršenim programu opereto „Kukovica“, samogovor „Tresliček“ in konečni prizor „Štiri letni časi“, zraven drugih lepih pevskih števil.

Leto 1867. Četrta doba.

Ta doba odlikuje se v svojem početku z osnovo raznovrstnih veselic ter z večernimi shodi 10. in 24. januarija v Virantovi gostilni. 2. februarija praznuje se slovesno in pomenu dneva vredno Vodnikov rojstni dan in sicer v hiši rojstva v zgornji Šiški pri Žibertu. Dovršena zmaga pri volitvah v deželni zbor, ob enem velikánska blamaža renegatov, nazočnost mnogih deželnih poslancev, prihod št. Viške mladosti sè zastavo in sploh velika gnječa Ljubljančanov v okinčanih prostorih razveseljuje srca vsem, da dolgo ne zabijo navdušene radosti. — Sledita še shoda pri Virantu

14. in 28. februarija na debeli četrtek zanimiva zaradi prihoda poslancev. Tudi ni manjkalo Kluna Ceneta, takrat „Sokolov kljun“ imenovanega. Sokolov kljun pozneje vključuje Sokola.

2. marca se razširi vesela novica, da biskop Strosmajer obišče Ljubljano; njega hoče Sokol, kar najbolj mogoče, slovesno sprejeti; žalibog! da se vest ni uresničila. — Tega dne pridejo naročeni novi diplomi iz Prage, krasno izdelani. — 5. marca je maškerada, kakor je raznesla govornica, tako izvrstna, da v Ljubljani nikoli ni bilo take. „Napoleonovi dvorniki“ so se posebno dobro obnesli. 6. je zopet pustokop, večerna shoda potem 16. in 23. slabo obiskana, rekel bi vpešana zaradi preobilnosti radovanja, in ravno tako shod 30. istega meseca. Shoda 6. aprila v nazočnosti poslancev v novič izvoljenih in 13. odlikujeta se z večjo živahnostjo, z Nolijevim pevskim Brenceljnom in z deklamacijo lastnih pesem nadepolnega našega pesnika Zupana. Navadna beseda velikonočnega pondelka se opusti zaradi nemilih političnih dogodov. Po odstopu ministra Belkredija veje hudi zimski veter po slov. pokrajinah, „Slovani se na zid pritiskajo“, tedaj tudi Slovenec, in ž njim „Sokol“. — 27. t. m. je zadnji shod to zimo in je obudil občno pohvalo. —

5. maja napravi izlet 50 Sokolov v Lavrico, zanimiv zaradi gorkega pobratimstva s kmetskimi prebivalci. 14. pokloni se odbor novemu c. k. namestniku Eibesfeldu.

9. junija pride Hrvatov 500 v Ljubljano. Sokol s pomočjo Čitalnice vodi ves arangement slovesnega sprejema. 102 Sokola in blizu 40 gospodičin praznično oblečenih sprejme mile goste z govori, s petjem „Hrvacke“ in „Naprej“; se šopki, venci in s tisučerimi živioklici nazočnega neštevilnega ljub. prebivalstva. Vhod v okinčano mesto, skupni obed na kazinskem vrtu, sprevod na Drenikov vrh in do Vodnikove rojstne hiše, večerni ples in beseda v Čitalnici in odhod v Postojno so najsijajniši izpeljane in poglobitve točke programa ovega dneva nepozabljivega za Hrvate in Slovence.

„Stoterokrat“ Ura! Ura! tema dneva, tej vekovito zanimivi svečanosti.

28. junija sklene se sledeče izlete in veselice napraviti v tem poletju: 7. julija v Kamnik, 21. svečanost sv. Ane v Ljubljani, 4. avgusta tajni izlet v okolico, 15. avgusta na Šmarno goro in 1. septembra k Matevžetu na ljub. mah. Sicer se da slov. telovadske terminologije I. del v tisk.

Izgradnja v Kamnik je dobro izvršena po priljudnem sprejetju Kamničanov, po obilni udeležbi pri obedu (nazoči so trije gorenski

župani Dr. Costa, Ljubljanski, Dr. Prevc, Kamniški in Pirc, Kranjski) in po splošnem srčnem radovanju.

Svečanost sv. Ane v Ljubljani zbere na čitalničnem dvoru nad 500 gostov; krasni spevi, sicer redka nazočnost c. k. namestnika, petje raznih „Hymen“, ples, i. t. d. se združijo, da občā zadovoljnost in pohvala za uredjeno veselico doni po vsem mestu.

22. julija vzame nemila smrt vrlega Sokolovega brata Henrika Germeka. Sokol ga spremi na zadnji poti 23. zvečer. Prvo po njem darovano volilo 100 gld. kot blaga prilika vzbudi še posebno navdušenje za narodnost in zoper protivnika.

Nazaj hodē sreča Sokole vojaška godba, ktera po naključji igra „Naprej“. — Sokoli se po pogrebu zberó pri Avru v pivarnici in izrazijo svojo žalost o zgubi prijatelja ter ljubav za domovje v mnogih napitnicah in z raznim petjem. Domu gredē hoče nesreča, da srečajo znanega ljublj. postopača, po Nemcih imenovan „*der würdigste Vertreter der Laibacher deutschen Jugend*“ (naj vrednejši zastopnik ljubljanske nemške (?) mladosti), ščuvanje nasprotno povod da majhni praski, in prežalostni nasledki te dogodbice so:

1. Dopis c. k. namestništva 26. julija, da je delovanje Sokola kot ščevalnika ljubljanskih prebivalcev za nedoločen čas ustavljeno.

2. Dopis c. k. namestništva 3. avgusta, da je Sokol popolnoma razpušen. — Ker se navedeni razlogi za to razdruženje odboru zdē oholi in ves ta čin krivičen, zato se isti dan sklene, zoper ta razpust pritožbo, zoper natolcevanje v nemških časnikih pa pojasnjenje razposlati. Obe te dve stvari naloženi ste bili Dr. Tomanu in Svetecu.

3. Dr. Costa se načelnštvu odpové.

4. 5. dnē avgusta izročile ste se dve prošnji, ena do deželnega predsedništva za potrjenje, da Sokol do takrat nikoli ni bil posvarjen in druga do deželne vlade, da pojasni nekatere točke svojega dekreta. — 10. prideta odgovora, oba Sokolu neugodna.

5. Blizo 30 Sokolov je v kazensko preiskavo djanih, nekteri celo v zapor in njih 4 so po celoletni preiskavi za mnogo mesecev obsojeni v ječo. — Slednič

6. Srenjsko svetovalstvo Ljubljanskega mesta do sedež slovensko, se razpusti, mesto njega nastopi provizorij in temu sledi nemških gospodov vladanje v slovenski beli Ljubljani.

Živo znamenje, kako so vedeli narodni protivniki priložnost rabiti, ter nož globoko v srce naše reči vtakniti!

Ne bom dalje prežalostnih in pretemnih strani ovega oddelka slovenske zgodovine razkrival, da, ne omenjam na tanko znanega

prizadevanja spraviti bivšega društvenega načelnika in župana Dr. Costo v sodnijsko preiskovanje, ter ob politične pravice, le dovoljeno naj mi bo vprašati, kdo bo kedaj povrnil bridke ure Sokolu trpečemu neusmiljeno in brezvestno natolcevanje in žaljenje njegove časti; kdo mu povrnil od tod izvirajoče mu neizmerno moralično in materielno zgubo? —

Napovedani izleti, dovršenje terminologije, uredenje telovadja, zidanje telovadnice, vse, vse je pretrgano kakor nit življenja, kakor slana popari žlahtne spomladanske cvetlice.

Sokol je prva in največa žrtva preteklega navala sosednih narodov, strasti in neizmerne sovraštva protivcev razvitka slovenskega naroda; da bi bila zadnja, v to ime Bog pomози. —

Leto 1868. Peta in šesta doba.

„Kralj je umrl, kralj naj živi“; tako je nekdaž kričal narod (se ve da mnogokrat ironično) od katerega izhaja vsa kultura, ves napredek noveje zgodovine v stari Evropi, katerega pa sedež kljuje okrutni nemški orel, ter mu iz krvavelega srca izgnati skuša nadepolne kali večne svobode. Naj bo sreča mila pogumnemu francoskemu narodu. — In ravno tako slovenec resno vsklikne: „Sokol je umrl, Sokol naj živi,“ kajti komaj zatrt vzdigne ga iz pepela blažena misel vživiti se do prejšnje hrabrosti kljubu zevajočim in globokim mu vsekanim srčnim ranam.

Po razidu društva omeniti je le, da se je iz tiska prišlih 500 iztisov „nauka o telovadbi“ konfisciralo in na žabjeku zaprlo se sokolom vred, potem pa hranilo pri okrajnem glavarstvu, predno so se izročili v prodajo; in da bi se bil kmalu prejšnji odbor zaradi nadaljevanja delavnosti kaznoval (v preiskavi je bil), ko bi ne bil dokazal, da knjige so se uže pol leta prej v tisk dale. — In da se pozabljenji odtegne še druga čudna le v liberalni čeri mogoča dogodba. Kakor vsako leto, tako so se hotele prepevati žalostinke tudi letos na vernih duš dan na pokopališču okoli umrlim Sokolom postavljenega spominka, a prepovedala se je po slavovitem namestniku župana ljubljanskega mesta pesem „staročeski psalm“ in sicer izrekoma za-to, ker pri ljubljanskemu sv. Krištofu ne leže nobeni stari Čehi, ampak sami Kranjci ali pa Nemci! (sic!) O blažena kultura!? —

Vže 12. januarja vloži se po začasno izbranem odboru načrt stalnih pravil telovadnega društva novega imena „Sokol“ v Lju-

bljani in z odlokom mestne gosposke dné 6. februarja bila so potrjena.

20. februarija zbere se 70 prijateljev nove osnove društva v telovadnici učitelju Mandiču pripuščeni. Huda debata zaradi volitve staroste preti nekoliko razdvoja. Plačila in obleke ostanejo prejšnje, samo surkici se pridene trak in voli se zaradi potrebno spoznane premenitve pravil začasno v odbor: 1. Ravnikar (starosta). 2. Cvajer (namestnik). 3. Dr. Bleiweis Karol (tajnik). 4. Jentl A. (blagajnik). 5. Dr. Costa. 6. Grasselli. 7. Drenik. 8. Jentl B. in 9. Drakslar, izmed katerih sta se odborništva odpovedala 5. in 8., in mesto njih nastopila Levstek in Koblar. Izvolita se učitelja Mandič (200 gld.) in Coloreto (150 gld.), vabila se razpošljejo vsem domoljubom (brez posebnega uspeha, evolutivno upljiv čudoviti) in po vseh novinah za pristop; telovadba za društvo in za javne in nedeljske šole prične se koj 17. februarja.

9. marcija se predložé prenarajena pravila in se potrdé 14. aprila. 25. t. m. je prva zabava pri Virantu, da se o volitvi odbora proizve in 27. je občni zbor kateri voli sledeči odbor: Debevec, Grasselli, Drakslar, Levstek, Murnik, Pour, Ravnikar in Dr. Bleiweis Karol. —

Treba je bilo pred vsem krivo predsodje prebivalstva uničiti in si staro priljubljenost pridobiti. Sokol stopi v ta namen 3. maja v gledališču z arabskimi in z marmornimi kipi zopet na oder in se v svojih nadah ni prevaril, temveč je z občno pohvalo in z neizmerno radostjo sprejet. Sokolu je iz te predstave doraslo vesolno spoštovanje in staro čestitanje.

Telovadje se določno organizira po vrstah, ter odbornikom da naloga nadzorovanja, tudi društvenim izletom dodali se bojo reditelji, imenovani na vabilih. Slediti imajo sedaj zabavni večeri in je prvi 6. maja v gostilni pri Slonu jako dobro obiskan, zelo vesel in živahen in z izvrstnim programom.

Ravno ta dan se je zaradi hitrejšega odloka rekursa južnega sokola potrebno učinilo.

Pisalo se je tudi v Prago, naj za slovesnost 15., 16. in 17. t. m. ko se postavi temelj narodnemu gledališču, zastopa Sokola Dr. Tyrš.

Občnega zbora sklep zaradi naprave lastne godbe se je moral poleg premnogih ovir odstraniti. Konečno se opraviči sokol po raznih časnikih, ker se je njemu po krivici podtikala udeležba pri Ježčanskem pretepu nemških Turnerjev, vrh tega se toži časnik „stara Presse“ zaradi razžaljenja društvene časti, se ve da brezuspešno.

21. je prvi izlet čez Šujco na Vič, z udeležbo 50 udov, katere je popoldan počastila mnoga gospôda iz Ljubljane. Dobro uredjen ta prvi sprehod mlade družbe je ravno tako izvršen in daje znamenje nadepolne prihodnosti. — Dojde mnogih povabil iz vseh krajev Slovenije: Černomelj, Karlovec, Celje, Ptuj, Ajdovščina i. t. d. za prihod sokola, vendar obvelja, da drugi izlet naj velja okolici ljubljanski, in sicer 28. junija. Ravno ta dan bi imel sokol se udeležiti vesolnega shoda vseh slovenskih sokolov v Pragi, novci so bili za ta namen vže nabrani, dotični bratje za odhod pripravljene, a nepričakovano vlada sitnosti uganja in slovesnosti ovire dela in slednjič se shod razdere. Za ta shod nas je odškodoval izgred čez Ježico. Gotovo bo ta dan še leta in leta sè zlatimi črkami kazal protivnikom, da priprosto ljudstvo ceni domoljubje in ove svoje rojake, ki se ne plašijo pogumnega boja za razvitek narodnih svetinj. Cela pot bila je nit slavljenja Sokola sè slavoloki, deputacijami, strelanjem, sè spremljevanjem od vasi do vasi, pobratenja okolice z mestnimi Slovenci in energičen izjav večnega skupnega prijateljstva. Naj mi bo dovoljeno naglašati, da so tacenska dekleta sprejela sokola sè sijajnim nagovorom, sè šopki in s pesmijo „Hej slovani“, v katero so intonirali vsa nazoča kmetska mladina in sokoli. Zbor deklet spremi potem društvo do Št. Vida, kjer je pobratimije brez konca. Zanimivo je tudi to še, da okrajno glavarstvo (Pajk) zabrani 25. ta izgred, 26. ga pa dovoli; da je za Št. Vid namenjeno igranje burke „Slep ni lep“ prepovedano in da je dovoljeno igrati „Kljukec“. Omeniti je zadnjič velikanskega sprevoda pri odhodu v Ljubljano da je bilo ljudstva na tisoče.

8. julija se sestavi od Sokola neodvisen odbor za osnovo mestne godbe. Istega dné družba protestira pri vladi zoper nemško dopisovanje in tirja slovenska naročila ali odgovore, sicer bi jih moral neprečitane vračati. Šelej 14. t. m. izroči se društvu konfiscirani „nauk o telovadbi.“

9. avgusta se udeleži osmospev sokola I. tabora Ljutomercev.

22. avgusta je izvanredni občni zbor, v katerem tirja in dobi odbor javno zaupnico vseh 50 nazočih sokolov. Odloči se tudi za izlet k taboru v Žalec, katerega (dné 6. septembra) se udeleži nad 70 sokolov in praznuje zanimivi shod 15000 slovencev z javno telovadbo na taborišču. Sprejemi družbe osobito v Celju in v Žalcu so bili neizrekljivo prijazni. Zopet se je sokolu čestitalo, mu priznanje dalo po vseh pokrajinah, koder je hodil in zastava njegova dobila je prelepi kinč z darovanima vencama domorodnih Celjank in Žalčank. Odbor tabora se potem pismeno zahvali za

prihod društva, in ta pošlje taboritom v spomin svojo skupno fotografijo. Tabora v Šenpasu udeleži se Sokol po zastopniku svojem, starostu Debevcu, in so k pričetku postojnske čitalnice šli le posamezni udje.

Učiteljstvo telovadno se 7. oktobra preustroji posebno zarad učiteljskih pripravnikov (ti so se naklonili „Turnvereinu“, ker nese) ob enem Frelih odpove telovadnico in se pri Cvajerju najame 4. novembra novo sokoliše. Sokolski večeri pričnó se od sedaj naprej vsako saboto pri Slonu in se imenuje posebno zanimivega ovega pod ravnateljstvom Tisnovim.

V adventu sta večerna shoda pri Slonu, ob enem se napravi v Čitalnici strelba na tarčo z udeležbo 50 sokolov, vsaki teden enkrat do prihodnje velike noči.

9. decembra končana je brezvspešna pravda sè staro Presso.

Leto 1869. Sedma doba.

2. januarja je letni občni zbor, na katerem se je konstatiralo, da se je sokol mnogo zabaval, ter pripomogel do zavesti naroda, a telovadil je malo; celo učitelj Mandič odstopi od svojega posla prepustivši ga Coloretu, kateri je razun društva blizo 80 učencev iz Gimnazije in Realke telovadbe učil. — Premoženje in zastavo starega sokola „očeta“ in njegove dolgove pridobi si društvo po dobrih pogojih. Voljeni so v novi odbor: Debevec, Grasselli, Dr. Bleiweis K., Drakslar, Jentl B., Kreč, Murnik, Ravnikar in Tisen. Po končanem zboru je pod vodstvom Horakovim večerna zabava pri Slonu.

14. januarja nastopita Mandiča oče in sin brezplačno službo učiteljstva. Jentl B. in Kreč odstopita iz odbora.

9. februarja je velika maškerada; od 1. marcija naprej zopet sabotni večerni shodi pri Slonu, katerih najzanimiviji je 3. aprila pod ravnateljstvom Hiršenfelderja, Kajzela in Nolja sè 14 številki programa in z loterijo v donesku 35 fl. Vodnikovem spominku namenjenim; pel je takrat v prvo javno naš rojak Meden in je z milim in krepkim svojim glasom vse očaral. Občinstva je zbrana nad 300.

20. februarja je prihod presvitlega cesarja in slov. društva sklenejo mu čestitati. Nad 100 sokolov se snide zvečer na kolodvoru, in naredé veliko vrsto z bakljami, ter pozdravijo vladarja sè živioklici, s petjem „Naprej“ in s trobenjem.

A presvitli cesar ni samo prišel pozdraviti prezveste mu Slovence, pomilostil je tudi v zaporu zdihajoče Ježičane. Hvaležni slava in živioklici mu doné navdušeno iz tisučerih grl, ko njegov vozovlak davno že zgine v nočni tmini. Sokol v mesto gredé je spremljen više od 5000 ljudi in isto noč še gre deputacija izmed družbenikov (20 Sokolov) v Ježico naznaniti veselo dogodbo zapuščenim materam, ženam in sestram. Vročé molitve do Boga za visokodušno milost vskipele so iz hvaležnega srca.

1. maja zbere se skupšina telovadcev v Trstu, da bi osnovala sokola, a odbito jim je bilo.

8. je izvanredni občni zbor (30 nazočih) v novi telovadnici ter volijo se v dopolnjenje odbora Kadilnik, Vrtnik in Drenik, po končanem občnem zboru je večerna zabava pri Slonu in po zabavi izlet 60 sokolov na tabor Pivški z jako sijajnem sprejemom. Vrle Pivčanke podarijo krasen venec zastavi. Ta dan je menda prvokrat zbralo se tako mnogih pevskih društev na Kalskem gradu pri gostoljubnemu našemu pesniku in pevcu Miroslavu (kjer je bil tabor), ter stopilo v veliko kolo, in prepevalo iz več ko 120 grl prelepe slovenske pesmi. V resnici čarobni prizor!

14. maja je sokol od vlade povabljen, da izrazi svoje mnenje o uredbi telovadskih šol, kar se v obširnem spisu zgotovi.

17. je izgred na Vižmarski tabor, kterege se udeleži nad 30.000 Slovencev. Imenoval bi ta izgred izselitev vse Ljubljane tje do zelenih posavskih livad pod šmarno goro; tako sijajno je vedel Slovenec praznovati prvi očitni izraz svojih pokrajin za večne pravice naroda.

Iz vsih krajev je pridrla ljudstva praznično okinčanega, zbiralo se okolo Sokola in sè srcem od veselja vskipečim korakalo na Gorenško. Od društva domorodnih deklet dobi Sokol krasen bogato okinčan trak z upletenimi besedami „Tacenske Slovenke v spomin Vižmarskega tabora“. S tako častno obdarjeno zastavo je mladi Sokol ponosna straža za uzdržanje dobrega reda. Vse druge nazoče zastave raznih narodnih društev okinčajo ljubljanske domoljubke z vencí in s trakovi, in nad 50 tacih znamenj krepkega narodovega napredka stoji kot ščit govornikom namenjenemu odru. Ni treba popisovati, da domohod je kljub slabemu vremenu ravno tako sijajen dokaz, da narod bo od sedež naprej zvesteje čuval nad svojim blagrom. — Posamni Sokoli so obiskali tabore v Bricu, v Sevnici in v Ormužu. —

Namenjen izgred v Dovsko prepove se 10. junija vsled Janjske dogodbe kot javni varnosti nevaren. To se pravi

po domače, predober vtisek Vižmarskega tabora mora se izbrisati. — Ker je „Turnverein“ kljubu razdraženosti slov. naroda do njega napravil izlet na Janjce in v Vevče, da bi mu bile ljublj. frajlice zastavni trak nataknila, kjer je potem istega dne velik pretep nastal, kmetski sin Rodé usmrten bil in se je žrtva nesla v slavnem sprevedu v mesto; — ker se tukaj neoroženi ljudje napadajo se sablami, taborske svetinje iztrgajo od urnih verižic, Sokol pa pri vsem tem popolnoma pasiven ostane in bi celo pripraven ter naj bolj zmožen bil, ustreči željam posestnikov Vevške fabrike ter pomiriti ljudstvo; — zato se mu prepové ta namenjeni in vsaki drugi izhod za to leto (v Iško vas, Trst, Loko, Šmarno goro). Zastonj so vse pritožbe in prošnje, veleznani svobodi moral je Sokol zopet žrtva biti.

Mesto izgredov ni ostalo druzega nego kultivirati literaturo, sestavi se drugi oddelek „Nauka o telovadbi“ in ta rokopis z ostalimi iztisi prvega dela s kameni vred potem proda Matici. Tudi se društvo hvaležnega kaže za preprijazni sprejem tacenskih deklet na Vižmarskem taboru in za podarjenje lepega traka na zastavo, ter izroči meseca septembra Koširjevi Franjici svojo skupno fotografijo (28. avgusta 123 Sokolov) v dragocenem okviru, da jo hrani v svoji hiši na blagi spomin celi okolici.

16. julija naznani se nova prepoved zoper izhode zarad „eksesa v Igu (Iški fantje hočejo svojo zastavo prenašati po vasi, kar jim Žandarji zabranijo). Sledi še odbita pritožba do vlade in do ministerstva, ktera se izrazita popolnoma enih misli z ljublj. županstvom.

18. t. m. pošlje se venec na spominek praškega prvega starosta Fignerja.

19. osnuje se podružnica Sokola v Postojni.

11. avgusta nova prepoved zoper izgred v Cirknico.

23. oktobra je zabava s plesom (brez občnega telovadja) za obletnico.

23. novembra se prične streljanje na tarčo. Pričenjajo se tudi zabavni večeri in sicer po različnih gostilnah.

25. novembra je pogovor pri Virantu zarad mestne požarne straže.

10. decembra je zabavni večer v Čitalnici z berilom „dobrodejno olje“.

26. je redni občni zbor 40 udov in izvolijo v odbor: 1. Debevca, 2. Grassellija, 3. Dr. Razlaga, 4. Drakslarja, 5. Tisena, 6. Vrtnika, 7. Drenika, 8. Dr. Bleiweisa K. in 9. Ravnikarja, po odpovedbi 3. 4. in 6. Nollija, Koblerja in Murnika. — Udeležba

pri osnovajoči se požarni straži se brez ugovora odpové. — Sicer je poudarjati, da pri tolikih sitnostih in zaprekah strani vlade društvo ni moglo v telovadbi, pravemu svojemu namenu, nikakoršnega uspeha imeti, če ravno so se sredstva za to iskala premarljivo. —

Leto 1870. Osma doba.

15. januarja je večerna zabava pod vodstvom Drakslarja v Čitalnici, tej imajo slediti še drugi večeri v ravno tej gostilni, da se navdušenje vsled neslanega preganjanja upešano nekoliko vzbudi. Nadaljuje se pogodba zaradi prevzetih muzikalij izpušene ljublj. godbe, ter se skuša interesantom zadostiti. Sokol je imel za to, da je vse godbino mnenje rešil pogube, in da je ubogim brez zaslužka tavajočim godcem z denarjem pripomogel, da niso gladu poginili, slabo hvalo in očitanje samovlastnega čina. Slednjič se je vendar-le srečno vse pobotalo ter Sokolu dalo nekoliko dobička s pomnoženjem inventara.

Velika maškerada pustnega vtoreka 1. marcija praznuje se tudi to leto s prav dobrim vspehom.

28. marcija se v odborovi seji enoglasno izreče zaupnica prevzvišenemu biskupu Strossmayerju, svojemu častnemu udu, za slavno, obče pripoznano vedenje na Rimskemu zboru.

Nameravana skupna beseda v gledališču na velikonočni ponedeljek splava po vodi deloma zaradi odvažnega vprašanja, bo li Čitalnica sè Sokolom ali naopako jo napravil, deloma pa zaradi mnogih neprilicnosti pri sestavi programa. — Po došlih Arabljanih ravno v tem času napravljene telovadske predstave bile so zraven tega neugodni slučaj (premnogo tacihi umetnihi slučajevi bi vedel navesti) in ugodni uzrok, da sokol to leto ni stopil na oder.

Dobro da se mnogo učimo in nič ne zabimo!

30. aprila je zadni večerni shod te zime.

1. maja osnuje se podružnica Sokola v Planini. Ni jezi več premočne, da bi zavirala korak za korakom napredek naše reči.

15. maja je izlet v Dolsko, kamor je bil namenjen lanski prvi izlet, in je vse skozi dovršen po preprijaznem sprejetju kmetskih narodnjakov (čista pšeniča brez luljke), in po mnogoštevilnem prihodu Ljubljančanov v Dolsko, kjer je popoldanska veselica z godbo, s petjem in s plesom učinila predober utisek.

26. maja izročé slovenske domorodkinje zastavi postonjske podružnice lep trak in je tamo v ta namen velika beseda s plesom.

Sesanski tabor pozdravi Sokol pismeno.

12. junija gre društvo (70 udov) na Cirčniški tabor in šteje s podružnicam skupej 150. Sijajno sprejet se raduje izvrstno in se odlikuje izmed 500 Ljubljčanov, ki so s posebnim vlakom prispeli v krasni okraj in navdušeno s tamošnjim prebivalstvom tirjali narodne pravice.

24. junija je zopet izlet popoldne v znamenite Vevče z lastno uniformirano godbo. Mnogo živahne radosti je imel Sokol na vsem potu, n. p. v Štefanovi vasi po nagovoru krasotice seljanke, posebno je pri povratu na Studencu svečano sprejet in tudi spremlja-joča in dohajajoča množica je zadovoljna z okusno uravnano zabavo.

29. junija ima biti tabor v Vipavi. Sokol se udeleži te svečanosti v številu 50 (vsi z novimi slamniki na glavi) pobrati se z ravno osnovano tamošno podružnico, dobi krasni trak na zastavo z navadno slovesnostjo, raduje se izvrstno posebno na večer pri besedi in pri plesu; toda tabor se zaradi slabega vremena preloži na prihodnji mesec.

Sokol hoče udeležiti se tabora v Šmarji na Štajerskem. Pričeta prusko-francoska vojna ga nemilo ustavi.

28. julija spremi Sokol svojega umrlega brata Pavla Schwarza na pokopališe ter mu poje žalostinke.

30. na taboru v koroški Bistrici je zastopan Sokol po svojem udu Černy-u.

15. avgusta spremila so 4 telovadna društva, vsako sè svojo zastavo, prerano umrlega slovenskega vodnika, ljubljenca svojega naroda, Dr. Lovro Tomana. Sokol pomnožen po svojih podružnicah daje sprevod z bakljami, in poveliča sè svojim številom prežalostno svečanost. Ko oče Bleiweis na meji ljublj. mesta zadnikrat pozdravi priča tisočerih spoštovateljev ranjcega, „našega Tomana“, se je tudi Sokolom urinila britka solza ločitve od slavnega brata. 12 sokolov spremi še dalje pogreb do rojstnega kraja Tomanovega, do Kamne gorice in znami svojo srčno tugo in udanost s tem, da položi venec na prezgodno gomilo. Hudi udarec narodu in nar žalostneja dogodba v zgodovini Sokolovi!

4. septembra napravi se izgređ za vajo okoli Rožnika v Šiško.

Zdravilo za uspešneje telovadje hoče se najti v razpisu službe izvedenega učitelja z dobro plačo. Se stori.

Na korist postonjskim pogorelcem napravi se zabavni večer pod ravnateljstvom marljivega brata Drenika z godbo in z lepim petjem čit. pevskega zbora v novi Tavčarjevi gostilnici, pri obilnem udeleženi ljublj. gospôde. Čisti znesek (100 gld.) priča je dobremu uspehu te veselice.

4. dan novembra zbere zopet žalostna pregosta dolžnost sokola, da spremi svojega umrlega brata Janeza Cvajerja na zadnji poti.

Napravi se še en zabaven večer 3. decembra v spomin Prešernovega godu, in čestita primerno in vredno mojstru slovenskih pevcev.

Izmed 6 kompetentov za učiteljstvo spozna se naj sposobnejega dež. uradnika Kareisa v Pragi, a sprejme se češkega telovadnega mojstra in znanega pisatelja J. Z. Vesely-a in se mu plače nakloni 600 gld. na leto.

29. decembra je redni občni zbor pri katerem so voljeni v novi odbor: Grasselli (ne prevzame), Murnik, Ravnikar, Dr. Bleiweis K., Černy, Noll S., Kajzel P., Drenik in Tisen. — Sokoli se razdelé v častne, podpiralne in delalne ude. — Hoče se napraviti na pokopališču mesto prejšnjega lesenega, stalen kamnen spominek. Uže gori je bilo omenjeno, da je bila namreč ves čas sokolovega obstoja preblaga navada, spominjati se na vernih duš dan umrlih bratov s postavljenjem velike lesene razsvetljene piramide in okoli nje peti žalostinke. Na spominek so sedaj napisana sledeča imena: Bartol Jakob, Smole Miha, Globočnik Ivan, Križaj Slavoljub, Garcaroli Avgust, Žeravec Franjo, Čajke Josip, Kendlar Rajko, Bleiweis Josip, Germek Henrik, Schwarz Pavel, Toman Lovro, in sledi še Cvajer Janez, s pristavkom: Domača zemlja naj vam lahka bode. — Hvale vredno je tedaj spoznano, namestiti kamnen spominek, in se ga postavi o svojem času, samo da ne uzroči prevelikih denarnih žrtev.

Sledi potem vrsta predlogov za utemeljenje novega vspešnejega društvenega življenja, na priliko: da bi se vsi Sokoli tikali, da bi se okolica privabila v Sokol in tacih več, kar se pa po dolgem razgovoru preloži v sklepanje prihodnjega občnega zbora.

Leto 1871. Deveta doba.

V resnici se je pričelo koj živahneje delovanje. Učitelj se predstavi 5. januarja 1871. l. v telovadnici, in pri večerni zabavi pri Tavčarji istega večera; telovádje se potem uredi, da vsaki ponedelek, četrtek in saboto telovadijo izurjeni udje (udeležuje se jih nad 30), vsaki vtorek in petek telovadijo negibni možje, ob nedeljah goji se s pomočjo podučitelja Kremžarja telovadje rokodelskih učencev (blizo 100), skrbi se da pridejo tudi dijaki

srednjih šol (nad 80) in pripravniki in zbudi se sploh nada, da po 7letnem življenju Sokola nastopi veseleja doba resnega delovanja v pravi namen društva, da v zdravem telesu goji se zdrava duša. Poleg tega Sokolu privošči vsak, da se vsaj nekterekat v radovanje, kakor je Slovencem na ljubo, zbira in da tudi za leto 1871 napravi veliko maškerado, ter z njo vredni konec stori pustnim veseliam.

Splošno naj še omenim spomina vredne darovatelje in dobrotnike Sokola od prve dobe svojega začetka do danes, ti so:

1. Ljubljanska čitalnica, mnogokrat prepustivša brezplačno svoje prostore in svoje pevce; 2. Prvi načelnik Dr. E. H. Costa, ki je pri vsakej priliki izborno mnogo novcev poklonil v korist društva; 3. Dr. J. Cvajer, ki je leta 1865 podaril papirje in leta 1870 v svojem volilu za 3 leta brezplačno prepustil Sokolove prostore (vrednosti 550 gld.); 4. Levstek, ki je brezplačno v temeljih telovadno terminologijo sestavil; 5. Henrik Germek z volilom 100 gld.; 6. Peter Kozler, ki je poplačal ves dolg za mestno godbo blizo 200 gld. s pogojem, da nje premoženje pripada Sokolu, in 7. Volilo Dr. Lovro Tomana 1000 gld. v obligaciji z obresti v srebru.

Naj bo tem in drugim sodelovateljem za blagor Sokola večna zahvala izrečena, in naj to zgodovino končaje vskliknem z besedami zadnjih tajnikovih poročil:

Združene moči, neomahljiva izvršitev storjenih sklepov, ljubezen do stvari naj premagajo vse ovire; držimo se strogo teh načel in lahkega srca smemo gledati v bodočnost.

Na zdravje!

V Ljubljani dné 15. marcija 1871. l.

Odbor.

Statistični pregled

telovadnega društva „Sokola“ od začetka svojega obstoja, to je od leta 1862 do začetka leta 1871.

Imenovanje zgodovinske dobe	Štev. vsih udov	Dohodki	Stroški	Konečni Saldo	Stan v Aktivih	Premoženje v Pasivih	V konečnem Saldo	Občni zbori	Udeležba pri občnih zborih	Odborove seje	Večje veselice	Občna telovadja	Izgredi	Udeležba pri izgredih	Družb. izgredi	Veterini za pogrebom	Telovadci shodi	Telovadci izmed društva	Drugi te- lovadci na sokolišču	Opombe
Prva doba leto 1864.	174	1600.26	1591.58	8.68	618.09	385.10	232.99	4	38.60, 50 i 98	13	2	2	9	40-100	1	22	30-40	.	.	
Druga doba leto 1865.	200	1122.23	1120.88	1.35	466.25	5.50	460.75	1	82	16	3	1	9	50-100	2	19	30-60	203	.	
Tretja doba leto 1866.	195	1097.77	1041.58	56.19	605.89	1.50	604.39	2	100 i 105	8	4	2	4	40-70	3	16	20-70	60	.	
Četrta doba leto 1867.	202	935.15	823.14	112.01	645.—	645.—	.	.	.	7	3	.	4	40-60	1	12	10-20	106	.	
Peta doba, do 7. maja 1868.	105	194.98	148.54	46.44	46.44	.	46.44	2	70	5	1	1	.	.	.	2	15-30	.	.	
Šesta doba od 7. maja do k. l. 1868.	165	799.06	792.21	6.85	904.85	221.98	682.87	1	45	14	.	.	4	50-70	.	6	10-50	.	.	
Sedma doba leto 1869.	203	1523.41	1457.68	65.73	1113.79	.	1113.79	2	30 i 40	9	2	.	2	60-70	.	12	10-45	80	.	
Osmo doba leto 1870.	252	1230.16	959.62	270.54	2283.98	.	2283.98	1	45	10	2	.	6	50-150	3	8	6-25	70	.	
Skupaj .	252	8503.02	7935.23	270.54	2283.98	.	2283.98	13	.	82	17	6	38	.	10	97	.	.	.	.
Tedaj posred. v enoj dobi.	187	1062.88	991.90	56.79	835.36	157.38	677.92	1 ⁵ / ₈	30-105	10 ² / ₈	2 ⁷ / ₈	6 ⁴ / ₈	4 ⁶ / ₈	40-150	1 ⁷ / ₈	12 ¹ / ₈	6-70	60-203	.	

V Ljubljani 1. januarja 1871.

Odbor.

Telovad-
cev štev.
je pomno-
ženo po
strelah.
do.
k številu
udeleženi-
cev pri iz-
gredih sta
soštetu
Cirkaški i
Vip. tabor
s podruž-
nicam.

Imenik

družabnikov ljubljanskega telovadnega društva

„SOKOL“.

A. Izvoljeni udje.

Strossmayer Josip Jurij, pre-
uzvišeni biskup dja-
kovski.
Černý Tomaž.
Ipavic Gustav.

Krešič Mijo.
Kukuljevič Ivan.
Šuhaj Mirko.
Trstenjak Davorin.
Tyrš Miroslav.

B. Redni udje.

Aléšovec Jakob.
Ambrožič Josip.
Armič Makso.
Arce Rajko.
Berger Ferdo.
Bleiweis Ivan.
Bleiweis Karol.
Boldhauser Ivan.
Bolé Davorin.
Bros Ivan.
Costa Etbin Henrik.
Cvajar Karol.
Čepon Anton.
Černé Jernej.
Černé Peter.
Černý Ivan Lacko.
Debevec Josip.
Dolenc Franjo.
Dolšajn Vinko.
Draksler Pavel.
Drenik Franjo.

Fiala Ivan.
Filapič Števo.
Gabršek Ivan.
Gily Peter.
Gnezda Matevž.
Golé Josip.
Goljaš Ivan.
Golob Davorin.
Grasseli Peter.
Gril Anton.
Günter Jože.
Hočevar Anton.
Hočevar Leopold.
Hren Franjo.
Hudec Alexander.
Iber Ivan.
Jamšek Ivan.
Janič Jakob.
Jeločnik Anton.
Jentl Anton.
Jerančič Jakob.

Jereb Ivan.
Jevnikar Anton.
Jugovic Leopold.
Jurečič Franjo.
Juvančič Ivan.
Kadilnik Franjo.
Kajzel Vekoslav.
Kajzel Peregrin.
Kam Ivan.
Klein Anton.
Klemens Ivan.
Knific Franjo.
Kolman Franjo.
Kolman Josip.
Krajec Ivan.
Kramarič Ivan.
Kremžar August.
Krisper Franjo.
Krisper Valentin.
Kristan Josip.
Križaj Josip.
Krvalič Giuro.
Kunstl Vekoslav.
Kurnik Anton.
Kušar Josip.
Legat Vekoslav.
Lenček Vekoslav.
Levec Anton.
Ličan Škender.
Ločnikar Ernst.
Lotrič Janez.
Lorenc Avgust.
Lunder Gašper.
Matevžé Josip.
Meršol Anton.
Mihelač R. S.
Miklavec Ivan.
Moos Gustav.
Mulaček Karol.
Munda Franjo.
Murnik Ivan.
Murnik Jakob.

Neugebauer Miroslav.
Nolli Gothard.
Nolli Josip.
Nolli Srečko.
Novak Vinko.
Oblak Josip.
Papež Franjo.
Pauer Franjo.
Petrcza Franjo.
Pirc Matevž.
Pögl Leopold.
Pogorelec Ernest.
Poje Matija.
Poklukar Josip.
Porenta Anton.
Potočnik Franjo.
Premk Anton.
Premru Ludovik.
Prhavec Lavoslav.
Prinz Ivan.
Ravnikar Franjo.
Razlag Radoslav.
Regoršek Franjo.
Resman Ivan.
Resman Matevž.
Ricoli Vekoslav.
Rišner Karol.
Rodé Franjo.
Rogel Viljem.
Samec Maksimiljan.
Skalé Pavel.
Sovan Ferdo.
Sovan Franjo, starši.
Sovan Franjo, mlajši.
Steinmec Vekoslav.
Strzelba Josip.
Sušnik Anton.
Svetec Luka.
Šarec Ivan.
Šavnik Karol.
Schweiger Josip.
Tisen Ivan.

Thomel Vekoslav.
Tomec Jakob.
Trdina Jakob.
Treo Ludovik.
Trpinec Fidelis.
Trtnik Franjo.
Turk Ugoje.
Unterladstaetter Henrik.
Valenta Vojteh.
Vesely J. Z.
Vičič Ivan.
Vidic Avgust.
Vidic Franjo.
Vilhar Ivan.
Virk N.
Volta Valentin.
Vrhunec Anton.
Vrtnik Avgust.

Vrtnik Ivan.
Vučar Jože.
Wagner Moric.
Zalar Franjo.
Zalar Josip.
Zeschko Valentin.
Zos Miroslav.
Zupan Valentin.
Zupanec Jernej.
Zupanec Urban.
Zupančič Franjo.
Zupančič Jakob.
Žagar Karol.
Žanov Ivan.
Žark Henrik.
Žerjav Matija.
Žitnik Jernej.

Postonjska podružnica.

Bazarič Anton.
Čampa Janez.
Devet Matej.
Ditrih Anton.
Domicelj Matej.
Fajdiga Jože.
Gorup Andrej.
Gruden Janez.
Inočente Francé.
Inočente Jože.
Krajgar Peter, mlaji.
Krajgar Peter, starji.
Križaj Anton.

Križaj Francé.
Lavrenčič Andrej.
Lavrič Francé.
Penko Matija.
Petrič Matija.
Premru Dragotin.
Silvester Jože.
Silvester Radoslav.
Stegu Janez.
Štengel Vatroslav.
Šibenik Francé.
Trglav Janez.

Planinska podružnica.

Androjna Tone.
Apej Lavoslav.
Bjancani Dragotin.

Blat Ivan.
Blažon Jakob.
Blažon Tone.

Čenčur Ivan.
Delhunja Ferko.
Grbenec Ivan.
Hočevar Gašper.
Hren Franjo.
Hutar Franjo.
Jeršan Tone.
Kadore Angelo.
Koren Miroslav.
Kovšca Tone.
Krašna Avgust.
dr. Kraus Vojteh.
Lavrič Franjo.
Lavrič Tone.
Lunaček Adolf.
Martinak Franjo.
Meglič Simon.
Milavec Tone.

Milavec Tone.
Milavec Andrej.
Milavec Andrej.
Pavločič Davorin.
Petkovšek Tone.
Rozman Franjo.
Trebar Jarnej.
Tuječ Ivan.
Turšič Franjo.
Volanté Vekoslav.
Verli Leonard.
Vidmar Andrej.
Volk Josip.
Završnik Matevž.
Zdešar Matevž.
Zupančič Josip.
Žitnik Ivan.

Ipavska podružnica.

Aljančič Franjo.
Batič Anton.
Dekleva Ivan.
Delinc Anton.
Deperis Anton.
Ditrih Andrej.
Dolenc Bernard.
Dolenc Anton.
Furlani Janez.
Furlani Ivan.
Furlani Makso.
Furlani Žiga.
Goršič Ivan.
Johman Viljem.
Kobau Janez.
Kobau Matija.
dr. Ložar Gregor.
Mašič Gašpar.

Okorn Franjo.
Pegan Franjo.
Pelicon Karl.
Peternel Franjo.
Pisanec Martin.
Premperl Josip.
Smolik Ivan.
Semenič Ivan.
Šapla Anton.
Šapla Daniel.
Uršič Anton.
Vrtovc Josip.
Vrtovc Janez.
Vrtovc Lipe.
Vidrih Anton.
Žgur Alex.
Žvanut Anton.
Žvokeļ Josip.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŠNICA

00000482317

Miklošič Ivan
Korčan Franjo
Trubar Janez
Pirc Ivan
Trzin Franjo
Vojnina Valentin
Vrhovnik Anton
Vilhar Jožef
Volk Jožef
Naratorič Slavko
Košar Matjaž
Kopčanec Ivan
Zupan Ivan

Čučar Ivan
Duhovnik Peter
Götsche Ivan
Hörsner Jakob
Huer Franjo
Huer Karel
Jasen Janez
Kahor Jakob
Kovač Miroslav
Kovač Janez
Kovač Anton
Kovač Valentin
Lavrič Franjo
Lavrič Tone
Lančnik Adolf
Marmarčič Franjo
Mehič Simon
Miklavc Tone

pravna področja

Olein Franjo
Pegan Franjo
Pellon Janez
Peternel Franjo
Plišnik Martin
Premerl Jožef
Smolk Ivan
Somenik Ivan
Štepec Anton
Štepec Daniel
Ušaj Anton
Vrtač Franjo
Vrtač Jakob
Vrtač Janez
Vrtač Ljubo
Vrtač Anton
Vrtač Janez
Vrtač Anton
Vrtač Janez
Vrtač Anton

Albaner Franjo
Babič Anton
Babič Ivan
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton
Babič Anton

